

na dnevaem redu letošnje okrajne učiteljske konferencije. Navzoči so mu bili jako hvaležni za jedrnatost in poučno predavanje.

Jako presenetilo pa je nas vse pri zadnjem zborovanju, ko smo slišali, da je neki starejši tovariš izrazil svojo nevoljo nad tem, da prepogosto zborujemo. Človek skoraj ne bi verjel. Mogoče bi rad omenjeni tovariš, da bi vsako leto enkrat zborovali, pa še to bi bilo menda za nekatere druge mlačneže preveč, ker se nikoli ne prikažejo. Taki pač znajo malo ceniti združene moči. Komu drugemu se imamo zahvaliti, da so se nam vsaj nekoliko izboljšale plače, kakor ravno društvom? Ravno tako je tudi z novim disciplinarnim zakonom, ki bo menda kmalu predložen v potrjenje. Naj le tarna vsak posameznik kolikor hoče, njegov glas ne pride daleč. Zatorej: V združenju je moč — bodi naše geslo.

Istra.

Iz Istre. V številki 16. z dne 1. junija t. l. „Učiteljskega Tovariša“ v dopisu o zborovanju „Slovenskega učiteljskega društva za koperski okraj“ na Kozini dne 14. maja t. l. se je po neljubi pomoti izpustilo sledeče: Gosp. Krist. Bogatec, nadučitelj v Podgradu, je pojasnoval svoje stališče, ki ga je zavzel kot delegat našega društva pri predzadnjem zborovanju dične „Zaveze“ v Trstnu. Razvil je popolno temo ter zaključil, kako tendenciozno so njegova izvajanja poročali in zavijali razni listi! Predsednik gospod Anžlovar je dal na glasovanje, da se gosp. Bogatecu na njegovem delovanju izreče priznanje. Predlog je bil z vzklikom sprejet.

Književnost in umetnost.

„Popotnik“ prinaša v 6. številki to-le vsebino: 1. V. Bežek: Ad interim! III. — 2. Dr. Jos. Tomišek: Slovn. povratno razmerje v šoli in vedi (Konec). — 3. Razgled. Listek. — Pedagoški paberki. — Kronika.

Nove razglednice, času primerne, z napisom: „Jelačič — —!“ „Pogum — — med vami sem in z vami!“ je ravnokar izdal in založil g. Jernej Bahovec, trgovec s papirjem v Ljubljani, Sv. Petra cesta (prej Jos. Petrič). Cena komadu 10 vin.

„Zabavna knjižnica za slovensko mladino“. Pravkar je izšel XI. zvezek imenovane knjižnice, ki jo spretno ureja in izdaja Anton Kosi, učitelj v Središču. Tudi ta zvezek — enako drugim — ima lepo, zabavno in poučno vsebino, ki bo v veselje in zabavo naši mladini. Cena je tako nizka, da si knjižico kupi lahko vsak. Stane samo 30 h.

Vestnik.

Na adresu deželnega šolskega sveta kranjskega. Učiteljsko idrijske rudniške šole je sklenilo pri svoji lokalni konferenciji, staviti pri prihodnji učiteljski konferenciji naslednji samostalni predlog: „Visoki dež. šol. svet se prosi, da odlok z dne 30. marca 1903, št. 1213, takoj preklicuje, ker ni napredku šole v korist, temveč v škodo.“ Ta odlok prepoveduje namreč, šolska naznanila najboljših učencev zaznamovati „z odliko“, kakor tudi debelo tiskana imena teh učencev v letnih poročilih. Isto učiteljsko je raditega tudi opustilo izdajanje letnega šolskega poročila. Umestno bi bilo, da bi se tudi pri drugih okrajnih učiteljskih konferencah stavili enaki predlogi, saj je bila to zadnja izpodbujna pridnim učencem, ki jo je dež. šol. svet s tem odlokom odvzel.

Vox populi — vox Dei. Notici „Krađejo — poezijo“ in „Odlike ni!“, priobčeni v zadnji številki našega lista, sta obudili občo pozornost, zlasti ker ju je ponatisnil „Slov. Narod“ ter sta na ta način prišli tudi med širše mase ljudstva. Danes vemo čisto pozitivno, da je vsa slovenska javnost na naši strani. To se reče z domačo in vsakemu umljivo besedo: Tiste mase ljudstva, ki plačujejo davek tudi za vzdrževanje šolstva, tiste mase ljudstva, ki pošiljajo svoje otroke v šolo, zaradi katerih so edino ustanovljene (ne pa

morebiti — kar je popolnoma napačno in celo silno naivno mnenje — zato, da se zaganja vanje volja ali nevolja ali pa tudi hipno razpoloženje kogarkoli) — tiste mase ljudstva so do duše prepričane, da govori naš list prav, da je torej pisanje našega lista izraz mišljenja vse naše javnosti, in da je to, kar obsojamo, vredno glasne in najodločnejše graje! Svoje šolstvo si vzdržuje naše ljudstvo samo. Država ne žrtvuje zanje niti toliko, kolikor je za nohtom črnega. Zaraditega sme ljudstvo vsaj glede ravnanja s svoje mladino, s tem solncem svojih trudnih let, s to sladko svojo uteho, imeti svoje želje in pomisleke, ki jih mora na vsak način uvaževati in z vso resnostjo upoštevati šolsko nadzorstvo, ki je postavljeno od države, ki — kakor že rečeno — ne žrtvuje za šolstvo niti trohice, ki pa ima vzlic temu — in to dokazujejo tudi v omenjenih noticah ožigonosana dejstva! — nad šolstvom, ki je last dežele, vso absolutno oblast. Neskončno se pregreši, kdor trga šolo od doma! To je vsakemu jasno, a vendar smo primorani, da to staro in uveljavljeno resnico iznova najglasneje poudarimo. Šola dosega le tedaj zaželeni uspeh, ako hodi lepo roko v roki z domom. Kjer ne podpira dom šole, tam je vzgoja in pouk šole metanje boba ob steno. Višje šolske oblasti si morajo torej prizadevati, da uredijo in s prijateljskim prepričanjem delovanje domače in šolske vzgoje, nikakor pa njej naloge, da kopljejo med domom in med šolo čim nepremostljivejši prepad, da zbujajo v domu sovraštvo proti šoli in proti — nedolžnemu učiteljskemu, ki mu je zavoljo tega delovanje vedno težavnejše in nezanesnejše. Kdor ne ve, da dominiraj v organizaciji našega šolstva ta temeljni zakon uspešne in plodonosne vzgoje, ta nima pojma o vzgojni nalogi šole, ta ne pozna § 1. drž. šol. zakona, ta torej ni na svojem mestu. To je — vox populi. Mi mu seveda pritrjujemo, in to s popolnim prepričanjem. Šola je demokratiška ustanova: deluje med ljudstvom in zaradi ljudstva in samo za ljudstvo. Šola ni paradna institucija, tudi ni sredstvo k namenu, še manj k namenom. Če kdo misli, da je, potem ne moremo drugače, nego da proti temu z vso slovesnostjo protestujemo. To je naša sveta dolžnost. Če bi ne bila ta dolžnost najčistejši sad naše zavesti in našega prepričanja, tedaj bi nam jo moral ucepiti ta glas ljudstva, ki gre sedaj od ust do ust, glas, ki nam priča, da je ljudstvo silno razburjeno, glas, ki zahteva, da se nemudoma postavijo nepravilnostim in trdosrčnostim neprestopne meje, sicer se dvigne ljudska nevolja do glasnega upora! To registrujemo z najboljšim namenom, da sklenemo med domom in šolo nerazrušne vezi, ki so jih zrahljali in malone docela pretrgali nepredvidni ljudje!

Petindvajsetletnico svojega učiteljevanja obhajajo letošnje jesen naslednji absolventi ljubljanskega učiteljskega iz l. 1878.: Černè Jernej, nadučitelj v Šmartnu pri Litiji; Gradišnik Armin, nadučitelj v Celju; Höger Avgust, učitelj v Gradcu; Josin Teodor, meščanski učitelj na Dunaju; Kos Mihael, šol. voditelj na Homcu; Krenner Bogomir, učitelj v Škofji Loki; Lokar Ivan, šol. voditelj v Dobljah; Maier Anton, c. kr. vad. učitelj in okr. šol. nadzornik v Ljubljani; Podkrajšek Hinko, c. kr. učitelj na obrtni šoli v Ljubljani; Pretnar Jakob, nadučitelj v Radečah pri Zidanem mostu; Repič Peter, nadučitelj na Uncu; Šorn Franc, nadučitelj pri sv. Lovrencu na Dravskem polju, in Trošt Franc, učitelj v Ljubljani.

Osobne vesti s Koroškega. G. Jak. Kofler, šolski voditelj v Trdnjavi, je imenovan za nadučitelja v Št. Jakobu pod Celovcem; g. Al. Ibovnik, podučitelj v Svečah, pride za začasnega šolskega voditelja na Radise; podučiteljica Toplak je prestavljena iz Grabštanja v Krajc.

Zupanom v Knežaku na Notranjskem je bil izvoljen dne 22. pret. meseca naš kolega nadučitelj Drag. Česnik, tajnik „Zavezin“.

Izobraževalni tečaj za kranjsko učiteljsko. Svojim tovarišem in prijateljem naznanjamo žalostno vest, da ne bo v letošnjih počitnicah izobraževalnega tečaja za kranjsko

učiteljstvo. Tako mu je vzkračeno eno veselje več: ne bo mu namreč mogoče za štiri krone na dan ves mesec uživati svobodnega in razkošnega življenja v beli Ljubljani. Žalostno, a resnično!

Klasifikovanje — učiteljskih referatov. Došla nam je presenetljiva in skoro neverjetna vest, da posluje neke na božjem svetu šolski funkcionar, ki klasifikuje konferenčne referate učiteljstva, kakor se običajno klasifikujejo šolske naloge. Če pomislimo, kaj vse je dandanes mogoče v avstrijskem šolstvu, potem seveda ne moremo tega verjeti. Če pa je vzlic našemu tomaževanju to resnica, potem moramo reči, da je tako ravnanje neumestno in za učiteljstvo poniževalno.

Dopolnilna volitev v odbor „Slovenske Matice“ se je vršila dne 22. pret. m. Oddanih je bilo 21 glasovnic s 166 veljavnimi glasovi. Prejeli so pa gg.: dr. Fr. Detela, Fr. Hubad, dr. L. Požar, A. Senekovič, I. Sušnik, dr. A. Ušeničnik in Fr. Wiesthaler — po 166 glasov, L. Pintar in I. Šubie po 165, dr. A. Gregorčič 164, M. Pajk 152, J. Dimnik 145 glasov. Ti gospodje so voljeni v odbor, in sicer prvih deset za dobo štirih let, gg. Pajk in Dimnik pa: prvi na dve, drugi na eno leto. — Razen njih so še prejeli gg. A. Aškerc in dr. G. Krek po 11 glasov, dr. Fr. Kovačič 6, J. Apih, dr. Fr. Gruden, dr. I. Krek in I. Vrhovnik po 2 glasa.

Na Koroškem so razpisane sledeče službe: Na šoli v Trdnji vasi mesto šolskega voditelja, na šoli v Svečah mesto učitelja do 4. julija. Za prvo mesto se zahteva znanje slovenščine, za drugo ne! Mac Nevin menda misli in hoče, da v Svečah ni več Slovencev. — Na šoli v Porečah ob jezeru je razpisano mesto učitelja do dne 15. julija.

Razstava ženskih ročnih del, ki si jo do 5. t. m. lahko vsak ogleda v „Mestnem domu“ v Ljubljani, je jako bogata in vrlo zanimiva. Za prihodnjo številko nam je obljubljeno o tej v resnici lepi razstavi, ki dela vso čast ne samo slovenskemu žensktvu, temveč še posebno nekaterim učnim zavodom, obširnejše poročilo.

† **Josef Král.** Dne 3. pret. m. je umrl Josef Král, ki je bil šolski voditelj deške ljudske šole pri sv. Petru v Pragi. Pokojni Král si je pridobil za češko učiteljstvo neveljavih zaslug, ki mu ohranijo večni spomin v zgodovini češkega šolstva in učiteljstva. Prihodnjič kaj več o tem odličnem češkem učitelju.

Sarajevski „Šolski Vjesnik“, ki ga vrlo spretno ureja g. Lj. Dlustus, je priobčil v zadnjem svojem zvezku jako toplo in simpatično pisan članek o „Slov. šolski Matici“.

Iz kranjskega deželne šolskega sveta. V seji dne 18. pret. m. je bil imenovan učitelj Jos. Križnar v Metliki nadučiteljem v St. Jurju. V stalni pokoj sta šla na lastno prošnjo nadučitelja Vinc. Levstik na Vrhniki in Jos. Levstičnik v Železnikih. Sklenilo se je razširiti v dvorazrednice šole v Hrušici, Planini, Velikem trnu in Vavti vasi. Na osemrazredni dekliški šoli pri Sv. Jakobu v Ljubljani se sistemizira novo učno mesto. V Borovnici se ustanovi paralelka.

Železniški in poštni vozni red slovenskih pokrajin je izdal Jernej Bahovec, trgovec v Ljubljani. Lična knjižica stane 20 h, po pošti 25 h. Tistim, ki se mnogo vozijo, bo dobro služila.

Listnica uredništva.

Z mnogih strani nas izprašujejo, kakšno stališče zavzamemo mi glede sedanjega boja o formalnih stopnjah. Gotovo je, da imamo tudi z ozirom na to vprašanje svoje stališče; ne zdi se nam pa primerno, da bi posegli že sedaj v peresnih bojov viharje, ko še ni ta teoretiška zadeva dognana in — ali tako ali drugače — izvojevana. Vsekakor moramo priznati, da smo veseli te bitke, saj je vendar že poslednji čas, da se duhovi zbistrijo in da zasije svetla luč v tajnostno kraljevstvo edino zveličalnih formalnih stopenj, zakaj dobili smo vtisk, da je in bo treba mnogo dokazovanja, pravdanja in pisanja, preden pridejo nekateriki do pravega pojmovanja tega modernega prepornega jabolka. Zato pa mi še vedno lahko mirno in potrpežljivo — in učiteljstvo naj bi ne bilo mirno in potrpežljivo? — čakamo konca, ki gotovo prinese temu ali onemu moralški poraz. Našemu učiteljstvu bo potem soditi na podlagi praktičkih izkušenj, in že danes

se nam zdi, da bo vsaj v nekaterih točkah obdržal svojo veljavo latinski rek: *Duobus certantibus tertius gaudet!* Zato pa le nekoliko potrpljenja! — Na Goriško in Gorenjsko: Danes ni bilo mogoče, zato prihodnjič. Oprostite!

Eno leto učitelj v hribih.

Izkusil J.—n.

Potrpljenje prebije železna vrata.

„Saj pravim, ko bi ne bil nadzornik, bi želel učiteljvati v tem kraju. Le pomislite: novo šolsko poslopje bodo zgradili, lep šolski vrt, učitelj bo imel krasno stanovanje. Bukovec je dve uri od tukaj. Pojdite kraj ogledat, ugajal vam bo.“ Tako je govoril gospod nadzornik v svoji pisarnici, jaz pa sem premišljal in ga poslušal. Kmalu je zapazil na mojem obrazu nekaj, čemur bi se reklo zadovoljnost. „Da, gospod nadzornik, hočem si kraj ogledati in potem se odločim,“ mu dem ponižno. „Dobro, ko se boste proti večeru vrnili, me obiščite, da mi poveste, če sprejmete službo.“

Ko so pretekle tri debele ure, sem bil že pri predsedniku krajnega šolskega sveta v Bukovcu. Ta je bil edini inteligentni mož v kraju. Duhovnika ni bilo. Pa kako neki, saj še cerkve ni tam. Ne vem ravno, koliko metrov nad morsk gladino stoji Bukovec, le to povem, da je svet precej nerodoviten. Ubogo ljudstvo si dobiva vodo iz studenca v precej oddaljeni dolini. Vola ali kravo vprežejo v voziček z dvema kolesoma. Ker je klanec precej hud, mora tudi močni vol napeti svoje moči, da pripelje sodček vode, ki služi ljudem za pijačo in kuho.

Predsednik se je precej potrudil, da bi me pridobil. Z živimi barvami mi je naslikal vse dobre razmere na Bukovcu, slabe pa si je seveda prihranil za drugo pot. „Naše ljudstvo je dobro, ki zna ceniti učitelja. Kolin vam bodo pozimi nanesli otroci, da ne boste vedeli kam z njimi. V kratkem se bo gradila od Sokolovca skozi Bukovec državna cesta. Svet je že premerjen. Kot občinski tajnik boste zaslužili svojih 300 K. Ko bo cesta zgrajena, dobimo tudi pošto. Trditi smem celo, da bo čez nekaj let tod tekla železnica. Torej pogum in prosite za to službo.“ Tako nekako me je mož navdaševal za službo na Bukovcu. Znal me je pa tako spretno pridržati pri sladkem istrijanen, da nisva imela časa ogledati si šole in stanovanja. To je naredilo name precej slab vtisk. Mndilo se mi je zaradi vlaka.

V Sokoloven potrkam pri gospodu nadzorniku. Kaj naj mu rečem? V zadregi sem bil. „Prosim, oprostite, gospod nadzornik, kraj mi ni ugajal, nisem se mogel odločiti, ne bom prosil.“ „Pa vendar se boste morda premislili“, povzame gospod nadzornik. Danes je bilo slabo vreme, pa kadar bo vse v zelenju in cvetju, bo vam ugajalo. Prepričan sem torej, da se premislite.“

Preteklo je nekaj mesecev. Učiteljska služba na Bukovcu je bila oddana. Bil je edini prosilec in ta jo je tudi dobil. Čestiti bralec je radoveden, kdo je bil to. Tedaj kar povem, da sem bil ta učitelj — jaz. Prijatelj Rjavec me je večkrat vprašal, kaj me je napotilo, da sem prošil za to službo. Odgovoril sem mu vselej tako: „200 K stanarine, 60 K opravilne doklade in — notabene — če smem iti na limanice sladkim besedam, 300 K za tajništvo. Prosim te, prijatelj, to je denar, odtehta celih 560 K. To je takorekoč postranski zaslužek, katerega v Račjem, mojem prejšnjem službenem kraju, ni bilo. S 1560 K se bo dalo že kako preživeti, in zraven tega bom mogel morda še kaj starega dolga poplačati.“ „Prijatelj, dobra misel te je vodila, samo bojim se, da te bo upanje varalo“, pristavi Rjavec. (Dalje.)